

METKA FURLAN

PRVI ETIMOLOŠKI SLOVAR SLOVAŠKEGA JEZIKA

COBISS: 1.19

Lubor Králik, *Stručný etymologický slovník slovenčiny*, Bratislava: Veda, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 2015, 704 str.

Aprila 2016 je kot publikacija založbe Veda Slovaške akademije znanosti v Bratislavi z letnico 2015 izšel Stručný etymologický slovník slovenčiny 'Kratki etimološki slovar slovaščine' avtorja Ľuborja Králika, samostojnega znanstvenega sodelavca (slš. samostatný vedecký pracovník) Jezikoslovnega inštituta Ľudovíta Štúra Slovaške akademije znanosti (slš. Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra Slovenskej akadémie vied = JÚĽŠ SAV).

Dogodek ni le izjemno pomemben za slovaško kulturo in znanost, ampak je enako razveseljujoč tudi za vse soustvarjalce slovanske etimologije. Med sodobnimi slovanskimi jeziki le slovaščina in makedonščina do zdaj še nista imeli svojega nacionalnega etimološkega slovarja. Medtem ko so Slovaki danes lahko ponosni, da ga imajo, se Makedonci z njim še ne morejo pohvaliti.¹ Žal, saj slovanski nacionalni etimološki slovarji niso le odraz kulturnega standarda naroda in razvitosti jezikoslovja v lastni državi, ampak so težko pogrešljivi del širše, slovanske etimološke stroke, ki pričakuje, da bi obsežno jezikovno gradivo ob drugem slovanskem vsaka od nacionalnih etimologij kritično preverila in interpretirala tudi s svojega, internega zornega kota in da bi v zakladnico slovanske leksike prispevala tudi svojo, zlasti še tisto, ki je lastna le njej sami. Za slovansko etimologijo je sistematično in stalno interno preverjanje slovanskih nacionalnih leksik skozi prizmo nacionalnih jezikovnih sistemov pogoj za njen skladen in kakovosten razvoj, saj se upravičeno pričakuje, da tako delo vedno prinaša novosti, ki dosedanje etimološke razlage še bolj utrdijo ali ovržejo ali pa usmerijo na drugo raziskovalno pot. Pri raziskovanju izvora in etimologije slovanske leksike so enako pomembni prav vsi slovanski jeziki; pomembna jezikovna spodbuda,

¹ V zvezi s tem dejstvom preseneča Králikova izjava, da je slovaščina zadnja od slovanskih jezikov dobila svoj etimološki slovar (SESS: 9 z op. 2) in da je makedonsko besedje sicer podrobno obdelano v bolgarskem etimološkem slovarju BER. Kot da bi se v nasprotju z vsemi jezikoslovnimi, kulturološkimi in geopolitičnimi dejstvi ocenjevalo, kateri slovanski jeziki svoj etimološki slovar potrebujejo in kateri ne.

ki bi etimološki problem preusmerila na boljšo, ustreznjejšo raziskovalno pot, se namreč lahko ohranja v vsakem od njih. Potreba in želja slovanske etimologije in tudi vsake od slovanskih nacionalnih etimologij – zato tudi naše, slovenske – je čim bolj kakovostna nacionalna etimologija vseh slovanskih jezikov, zato ne presenečata navdušenje slovanskih etimologov in hvala, namenjena avtorju Ljuborju Králiku, ki je z izgotovitvijo prvega etimološkega slovarja slovaškega jezika prebil led in ustvaril razmere za nadaljnjo kvalitativno rast etimologije na Slovaškem.

Lubor Králik, rojen leta 1967 v kraju Bojnice na Slovaškem, spada v srednjo generacijo slovanskih etimologov. Po univerzitetnem študiju na Filozofski fakulteti Univerze Komenskega v Bratislavi (ruščina in slovaščina; latinščina) od leta 1993 deluje v okviru Jezikoslovnega inštituta Ľudovíta Štúra v Bratislavi, njegovi težišči raziskovanja pa sta slovaška in slovanska etimologija ter slovanska dialektologija.

Kot nakazuje naslov *Stručný etymologický slovník slovenčiny* (= SESS), spada Králikov etimološki slovar med poljudnoznanstvene etimološke slovarje,² za katere je značilno, da pojasnjujejo (bližnji in daljni) izvor, prvotni pomen in medsebojno sorodnost le manjšega dela leksike jezika, praviloma pretežno tistega, ki spada v sodobno knjižno besedje, da so razlage minimalno jezikovno in jezikoslovno argumentirane in da je navedkov iz strokovne literature v geselskih člankih izjemno malo ali pa jih sploh ni. Praviloma so v poljudnoznanstvenih izdajah etimoloških slovarjev podane razlage, ki so v etimološki stroki kot (v svojem času) splošno veljavne konsenzualno sprejete, druge pa – da ne bi zavajale laičnega uporabnika – seveda ne, razen če avtor posebej ne opozori, da je predstavljena razlaga še na ravni domneve. To pomeni, da za vsako kratko poljudnoznanstveno predstavitev etimološke razlage obstaja obširna znanstvena etimološka raziskava s kopico jezikovnih in jezikoslovnih argumentov ter strokovnih virov, ki pa v poljudnoznanstveni izdaji ostaja namerno nevidna. Pričakovano zaporedje izdelovanja in tudi izhajanja etimoloških slovarjev bi zato bilo ravno obratno: da znanstvenemu etimološkemu slovarju sledi njegova poljudnoznanstvena različica kot koreniti oklešček prvega. To namreč omogoča bistveno hitrejšo izgotovitev poljudnoznanstvene različice slovarja. Ker je bilo v slovaškem primeru izbrano zaporedje obratno in naj bi slovar predstavljal izhodišče za nadaljnje bolj poglobljeno etimološko raziskovanje na Slovaškem, katerega rezultat naj bi bil znanstveni etimološki slovar slovaškega jezika, ki bi vseboval obravnavo celotnejšega sodobnega leksikona s starejšimi in narečnimi besedami z imenskim fondom vred (SESS: 11; Ľ. Králik: <https://www.postoj.sk/12562/> – dostop 28. 7. 2016), ne preseneča, da je avtor za izdelavo SESS potreboval 17 let (Ľ. Králik: <https://dennikn.sk/450139/slovník-sa-stal-best-sellerom-aj-nadavka-ukazuje-sa-vyvíjal-jazyk/> – dostop 28. 7. 2016).

2 »[...] ide len o jednozväzkové dielo populárno-vedeckého žánru« (Ľ. Králik, e-pismo avtorici te predstavite z dne 16. 5. 2016).

Pri zgodovini SESS in slovaški etimologiji nasploh ne gre prezreti, da je bila slovaščina prve slovarske obdelave svoje etimološke problematike deležna že v petdesetih letih 20. stoletja, ko je leta 1957 češki etimolog, slavist in indoevropelist Václav Machek (1894–1965) izdal *Etymologický slovník jazyka českého a slovenského* 'Etimološki slovar češkega in slovaškega jezika' in v njem kot geselske iztočnice izpostavil tudi tiste slovaške besede, ki nimajo ustreznice v češčini. Toda druga, posthumna izdaja Machkovega slovarja iz leta 1968 je izšla brez končnega dela naslova »a slovenského« in brez slovaških geselskih iztočnic. Machek pa je v predgovoru zapisal, da se je za to odločil, da bi Slovaki sami v doglednem času objavili svoj etimološki slovar slovaškega jezika (Machek 1968: 7). Od konca petdesetih let dalje se je etimologiji slovaškega jezika in pripravi znanstvenega etimološkega slovarja slovaškega jezika posvečal slovaški etimolog, slavist in indoevropelist Šimon Ondruš (1924–2011), a je v prvi polovici osemdesetih let 20. stoletja naznanil, da se je zaradi velikega zanimanja kulturne javnosti odločil, da najprej pripravi enozvezkovni kratki etimološki slovar slovaškega jezika popularizirajoče narave, ki naj bi bil izgotovljen v dveh do treh letih, medtem ko naj bi znanstvena izdaja v treh zvezkih temu slovarju sledila in izšla okoli leta 1990 (SESS: 9–10). Niti prvi niti drugi slovar nista izšla in Slovaki so še vedno ostajali brez svojega, že v petdesetih letih prejšnjega stoletja napovedanega etimološkega slovarja. Kot v uvodnem delu (10–11) pojasnjuje avtor, je nuja po etimološkem slovarju postala še bolj aktualna, ko sta se v JÚLŠ SAV tudi praktično, v obliki knjižnih izdaj, začela uresničevati dva temeljna projekta slovaškega jezikoslovja, in sicer Zgodovinski slovar slovaškega jezika (slš. *Historický slovník slovenského jazyka*)³ in Slovar slovaških narečij (slš. *Slovník slovenských nářečí*).⁴ Slovaščina je s tema izdajama za etimološke raziskave postala še bolj »zrela«, to pa je narekovalo, da se je v okviru JÚLŠ SAV oblikovala samostojna raziskovalna enota Oddelek za zgodovino slovaščine, onomastiko in etimologijo (slš. *Oddelenie dejín slovenčiny, onomastiky a etymológie*) s prvim samostojnim delovnim mestom, ki ga je leta 1997 zasedel prav avtor prvega etimološkega slovarja slovaškega jezika Ľubor Králik. Danes ima ta oddelek že 6 sodelavcev (http://www.juls.savba.sk/oddelenie_dejin_slov_onom_etymologie.html – dostop 28. 7. 2016).

Slovar obsega 704 strani in je sestavljen dvodelno, iz uvoda (9–30) in slovarskega dela (31–700). Uvod je namenjen kratki predstavitvi predzgodovine slovarja in razlogov za odločitev o vnaprejšnji izdelavi poljudnoznanstvenega etimološkega slovarja (gl. zgoraj); avtor pravi, da je delovni geslovník slovarja temeljil na ekscerptu nemotiviranih besed iz 4., dopolnjene in popravljene izdaje Kratkega slovarja slovaškega jezika iz leta 2003 (KSSJ), ki so mu bili dodani nekateri leksemi iz drugih virov (12–13), v nadaljevanju pa dokaj podrobno predstavlja svojo leksikografsko rešitev zunanje (gesla) in notranje zgradbe slo-

3 Delo je v letih 1991–2008 izšlo v sedmih knjigah.

4 Do zdaj sta izšli dve od štirih načrtovanih knjig, in sicer v letih 1994 in 2006.

varja (geslo). Ta del besedila naj bi bralcu omogočil kakovostnejše razumevanje funkcije gesel in njihove medsebojne povezanosti, hkrati pa tudi sestavljenosti in informativnosti posameznih gesel. Laični uporabnik si praviloma želi hitre in čim krajše informacije, zato bodo laični bralci tega dela SESS verjetno bolj redki, več pa jih bo med etimologi, ki jih etimološka leksikografija tudi zanima. Uvod vsebuje tudi (izbrani, torej nepopolni) seznam uporabljene strokovne literature (ki v geslih sicer nikoli ni citirana), avtor pa jo je razdelil na strokovno literaturo s področja splošnih vprašanj etimologije kot znanstvene vede in na etimološke slovarje.

Slovar vsebuje nad 10 tisoč gesel (<https://www.postoj.sk/12562/> – dostop 28. 7. 2016), obravnavanih slovaških besed pa je več. Gesla so namreč urejena gnezдно in se v njih pojavljajo tudi besede, ki so z geselsko iztočnico besedotvorno ali kako drugače etimološko povezane, npr.:

- s. v. **okno** 'okno' najdemo tudi besedo *oko* 'oko',⁵ poleg nje pa je opozorjeno na množinski obliki *oči* in *očú* kot ostanka dvojine in na novejšo množino *oká*, dalje na *obočie* 'obrvi', *očko* 'očesce, zanka (v mreži, tkanini), oko (pri rastlini)', *očkovat* 'cepiti (o ljudeh in rastlinah)', *voči* 'nasproti', *zoči-voči* 'iz oči v oči, neposredno, osebno', *navidomoči* 'očitno', *očividný* 'očiten';
- s. v. **otčim** 'očim' najdemo *otec* 'oče' s hipokorističnimi tvorjenkami *oco*, *ocino* in *ocko*;
- s. v. **šit** 'šiti, šivati' najdemo *šijat* 'šivati', *šijaci* 'šivalen', *šidlo* 'šilo', *šička* 'šivilja', *vyši(va)t* 'vesti', *výšivka* 'vezenina', *zošit* 'zvezek, snopič', *šev* 'šiv', *švik* 'šiv', *švec* 'čevljar' (zastarelo), *podošva* 'podplät' in *pošva* 'nožnica, tok, etui';
- s. v. **škola** 'šola' najdemo tvorjenke *školský* 'šolski' ob starejši *školný* 'isto', ki se ohranja še v sodobnih tvorjenkah *školné* 'šolnina' in *školnik* 'šolski sluga', *školit* 'učiti, poučevati' ob starejši *školovat* 'isto', ki je bila predloga za tvorbo tvorjenke *školovaný* 'izobražen, študiran' (njena raba peša) in slabšalno *školomet* 'pedant';
- s. v. **fosfát** 'fosfat, sol fosforjeve kisline' najdemo z isto sestavino *fos-* grškega izvora (prim. gr. φῶς n 'svetloba, luč') *fosfor* 'fosfor, gorljivi nekovinski element' in *fosgén* 'fosgen, dušljiva bojna kemična snov';
- s. v. **fraj** 'prosto', prislovom, ki je del substandardne slovaščine, npr. *mat' fraj* 'imeti prosto', najdemo pogovorno besedo *frajer* 'ljubi, ljubimec, prijatelj', *frajerka* 'ljubica, dekle, prijateljica' in *frajer(č)ina* 'izzivajoče obnašanje'.

Za gnezдно ureditev gesel se je avtor odločil tudi pri homonimih ne glede na to, ali so medsebojno sorodni ali ne, npr. *hradit* 'zagrajevati' + 'plačati, poravnati stroške', *pojít* 'pojiti' + 'združevati, spajati'; *futrovat* 'podšivati, s šivanjem podlagati'

5 Geslo *okno* vsebuje odvečno kazalko/napotilko na *okno*, pri kazalkah/napotilkah na geslo *bezočivý* in *okamžik* (s. v. *okno*) pa niti prvega niti drugega gesla v slovarju ni, ampak je beseda *bezočivý* obravnavana s. v. *bez* 'brez', beseda *okamžik* 'trenutek' pa s. v. *okamih* 'isto'.

+ 'hraniti, krmiti', *čelo* 'del glave' + 'violončelo', *škop* 'skopljeni oven' + 'škafec'.

V gnezdnou urejenih geslih so dodatno etimološko razložene besede zapisane krepko, posebej pa je zanje uporabljen pokončni ali poševni tisk, pri čemer njuna funkcija ni dovolj jasno razlikovalna. Pokončni tisk je pri gradivu slovanskega izvora lahko znak za medsebojno sorodno besedje, ki ni v neposrednem slovanskem/slovaškem besedotvornem razmerju (npr. **okno** < psl. **okъno* : **oko** < psl. **oko*; **otčim** (← **otčiti* ← **otčb*) : **otec** < **otčb*), pri izposojenem pa znak samostojne izposoje (npr. **fosfát** : **fosfor** : **fosgén**; **fraj** : **frajer**) in ne tvorjenosti v slovaškem jeziku (npr. s. v. **fraj frajerka** (kot izpeljanka iz slš. *frajer*) : **frajer(č)ina** (kot izpeljanka iz slš. *frajer* oz. *frajerka*; s. v. **škola škol-ský, škol-né, škol-n-ik, škol-it', škol-ovat', školova-ný, škol-o-met**). Poševni krepki tisk je pri obojem gradivu, sposojenem ali pa domačem slovanskega izvora, znak neposredne ali pa posredne tvorjenosti, kot je mogoče sklepati iz primerov, kot je npr. **oko** s. v. **okno**, kjer se navaja **obočie** 'obrvi' < **ob-oč-bje* 'območje ob očeh', iz gesla **šit'** (< psl. **s'i-ti* < bsl. **s'ijū* < pide. dial. **s'ijūH_{1/3}*), kjer se navaja **šidlo** 'šilo' < **s'i-dlo*, **šev** 'šiv' < psl. **s'ьmъ* < bsl. **s'ijūo-s* < pide. dial. **s'ijūH_{1/3}-ó-s*,⁶ iz gesla **bohátý** 'bogát' < **bog-atbīb*, kjer je navedena posredna tvorjenka **bohác** 'bogataš' < **bog-ačb*.

»V poljudnoznanstvenem slovarju slovaškega jezika sem si prizadeval, da bi 'suhoparna' jezikoslovna dejstva s področja zgodovinskega glasoslovja, morfologije, besedotvorja itd. uravnotežil z bolj razumljivimi in zato bralcu verjetno tudi atraktivnejšimi dejstvi s področja semantike, kulturne zgodovine ali sodobnih dejstev,« je zapisal avtor (19). Namera mu je vsekakor uspela, saj lahko bralec ob minimalni količini jezikovnih in jezikoslovnih dejstev na začetku vsakega polnovrednega gesla (tj. nekazalčnega/nenapotilnega) izve, od kdaj se beseda pojavlja v slovaških pisnih virih, neposredno za tem pa takoj za znakom •, ali predstavlja domačo besedo (ali slovaški neologizem ali praslovansko dediščino, v slednjem primeru je dodana psl. rekonstrukcija) ali izposojenko, nadaljevanje gesla pa je ob navedbi najnujnejšega jezikovnega gradiva namenjeno etimološki razlagi, ki slovaško besedo postavlja v širši jezikovni (in kulturni) kontekst ter pojasnjuje leksikalni pomen slovaške besede s prvotnim, če tak podatek v strokovni literaturi obstaja.

Gnezdna ureditev gesel ima vključno s sistemom kazalk/napotilk v poljudnoznanstvenih etimoloških slovarjih edukativno vlogo, ki naj uporabnika seznanja, katere besede jezika so medsebojno sorodne in katere izposojenke jezika so medsebojno korensko povezane, čeprav so bile v jezik sprejete v različnih obdobjih in iz različnih jezikov posrednikov. Ima pa gnezdna ureditev gesel tudi slabost, ker so geselsko neizpostavljene besede težje najdljive, zaradi česar se lahko pripeti, da si zlasti po hitri informaciji hlastajoči laični uporabnik ne bo vzel dovolj časa, da bi jo tudi našel, čeprav je v geslu izpostavljena s krepkim tiskom. Upoštevajoč

6 Slovar je napisan še v predlaringalistični dikciji (prim. SESS: 18, op. 22), kar se v smislu strokovne verodostojnosti ne zdi dobro, saj spada priznavanje obstoja praindoevropskih laringalov med konsenzualno sprejeta jezikoslovna dejstva.

ta dejstva, se leksikografske rešitve v SESS, ko je v geslu *okno* obravnavana tudi beseda *oko*, ne zdijo posrečene, prav tako tudi obravnava obeh vrst homonimov v enem geslu ne (primere gl. zgoraj). Težko je tudi verjeti, da bi laični uporabnik za fitonim *ostružnica* ‘*Rubus*’ ali zoonim *ostriež* ‘*Perca*’ lahko predvidel, da ju mora iskati v geslu *ostrý* ‘oster’. Uporaba kazalčnih/napotilnih gesel (npr. v primeru *ostriež* in *ostružina*) je sicer smiselna, a se zdi, da njihova funkcionalost pada sorazmerno z njihovo pogostnostjo. Morda bi bilo do bralca prijaznejše in edukativno bolj učinkovito, če bi se primerom tipa *ostriež* posvetilo samostojno geslo, ki bi se končalo s kazalko (↗) na geslo *ostrý*, v katerem bi se ponovno izpostavila medsebojna povezanost med pridevnikom *ostrý* in *ostriež*.

Posledica gnezдне ureditve gesel je vtis, ki ga ne le v laiku lahko spodbudi pogled na nabor gesel v slovarju. Ob njem se zazdi, da ima etimološko obravnavani jezik več izposojenega kot pa domačega besedja, kar seveda ni res, ker je veliko domačega »skritega« v zaglavjih gesel. Zaradi daljše prisotnosti v jeziku je namreč besedje domačega izvora besedotvorno vedno neprimerno bolj produktivno od sposojenega. Tudi zaradi tega varljivega vtisa bi bilo morda boljše, če bi bilo gnezдно urejenih gesel tudi v poljudnoznanstvenih etimoloških slovarjih čim manj in bi v zaglavjih nastopale le tiste formalno jasne tvorjenke, ki v odnosu do besedotvorne podstave = geselske besede še ohranjajo temeljno leksikalno pomensko sestavino, npr. *škol-a* → *škol-ský*.

Z izgotovitvijo prvega etimološkega slovarja slovaškega jezika si Lúbor Králik ni pridobil le laskavega naslova pionir slovaškega etimološkega slovaropisja in promotor slovaške etimologije, ampak je v slovanski etimologiji zanetil upanje, da se bo etimologija na Slovaškem le še vzpenjala. Naj za zaključek kolegu ponudim roko pri reševanju vprašanja, ki ga je v SESS: 542 opremil z oznako »Malo jasno – verjetno iz istega korena kot *mokryj*?«. Ekspresivno konotirani glagol *smoklit’* (*sa*) impf ‘jokati’, ‘brez prestanka deževati’ je nedvomno korensko soroden s pridevnikom **mokrъ* ‘moker’, tvorjen pa je bil iz pridevnika deležniškega izvora **smokly* ‘moker, vlažen’ < **sv-mok-lъ(-ib)*, ki se kot simpleks **mok-lъ(-ib)* ohranja v stč. *mokly* ‘mokroten, vlažen, moker’, r. dial. *móklyj* ‘premočen, prepojen z vlago’, verjetno tudi v drugem delu sln. zloženega pridevnika *saramokel* ‘surov (o človeku)’ < **su/yro-moklъ* (Furlan v ESSJ: III, 218) in v slovanskih tvorjenkah, kot sta npr. **moklědy* in **moklakъ* (ĚSSJa: XIX, 128, 129). Enak pomenski razvoj ‘mokra delati’ → ‘jokati’ in ‘deževati’ je znan tudi pri izpridevniškem glagolu **mokriti*, npr. sln. *mokriti* ekspr. ‘deževati, rositi’ (SSKJ), r. dial. *mokritъsja* ‘jokati’ (ĚSSJa: XIX, 139).⁷

Ker sta slovenščina in slovaščina bližnje sorodna jezika, ki so jima skupna tudi območja jezikovne izposoje, bo tudi slovenski bralec v slovarju našel marsikaj zanj uporabnega oz. zanimivega. Ob številnih skupnih besedah slovanskega (in praindoevropskega) izvora in tudi številnih skupnih (kulturnih) izposojenkah, ki imajo zato

7 Več o sledih psl. **moklъ* ‘humidus ...’ v slovanskih jezikih v prispevku, ki je v tisku v *Linguistique balkanique* 55 (2016), št. 2–3.

v obeh jezikih isto etimologijo (npr. slš. *huncút* ekspr. ‘prebrisan človek’, starejše ‘ničvrednež, podlež’ in sln. *hūncvet* ekspr. ‘malopriden, malovreden človek’, *gūncvet* ‘isto’ (SSKJ)⁸ ← n. *Hunds-fott/Hunds-futt* ‘psovka za izražanje prezira, nizkotnosti’, dobesedno ‘pasje spolovilo’⁹), bo npr. lahko videl, da je tudi v slovaščini prišlo do pomenskega razvoja samostalnika sln. *gróza* ‘horror’, slš. *hróza* isto’, ki je začel označevati tudi veliko količino, npr. sln. *groza ljudi* ‘izredno veliko ljudi’ (Pleteršnik, SSKJ), slš. *hróza*, *hrúza* ‘velika množica, kup’, *h. peňazi/ludi/snehu* (KSSJ). Količinskost samostalnika, ki ga pri odrazu psl. **groza* ‘horror’ ob slovenščini in slovaščini poznajo tudi češčina, ruščina in ukrajinščina (ĚSSJa: VII, 141), se je verjetno osamosvojila iz skladenjskih rab tipa sln. štaj. zgornejesavinjsko *ʃe:rdɔ ʹmã: dã gʹruo:ze ʹde:lã* ‘Ferdo ima do groze dela’, tj. ‘Ferdo ima zelo veliko dela’, *ud gʹruo:ze ʹduo:sʹt jãx ja bʹlã na pãgʹrè:bã* ‘od groze dosti jih je bilo na pogrebu’, tj. ‘zelo veliko jih je bilo na pogrebu’ (Weiss 1998: 250)¹⁰ oziroma slš. *bolo tam ludi až hróza* (SESS: 212) ‘tam je bilo ljudi kot groza’,¹¹ tj. ‘tam je bilo ljudi, da je groza/tam je bilo veliko ljudi’.

LITERATURA

BER = *Bälgarški etimologičen rečnik I–*, Sofija: Izdatelstvo na Bälgarskata akademija na naukite, 1971–.

Bezljaj ESSJ → ESSJ

ESSJ = France Bezljaj, *Etimološki slovar slovenskega jezika I: A–J* (1976); II: *K–O* (1982); III: *P–S* (1995), dopolnila in uredila Marko Snoj, Metka Furlan; IV: *Š–Ž* (2005), avtorji gesel France Bezljaj – Marko Snoj – Metka Furlan, ur. Marko Snoj – Metka Furlan; V: *kazala* (2007), izdelala Marko Snoj – Simona Klemenčič, Ljubljana: Mladinska knjiga – Založba ZRC, ZRC SAZU.

ĚSSJa = *Ětimologičeskij slovarʹ slavjanskijh jazykov I–*, Moskva: Nauka, 1974–.

EWU = *Etymologisches Wörterbuch des Ungarischen I–II*, Herausgeber Loránd Benkő, Budapest: Akadémiai Kiadó, 1992–1994.

Glonar 1936 = Joža Glonar, *Slovar slovenskega jezika*, Ljubljana: Umetniška propaganda, 1936.

KSSJ = *Krátký slovník slovenského jazyka*, hlavná redakcia Ján Kačala – Mária Pisárčiková, Bratislava: Veda, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 2003.

Machek 1968 = Václav Machek, *Etymologický slovník jazyka českého*, druhé, opravené a doplněné vydání, Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1968.

Mukič 2005 = Francek Mukič, *Porabsko-knjižnoslovensko-madžarski slovar*, Szombathely: Zveza Slovencev na Mađžarskem, 2005.

Novak 1996 = Franc Novak, *Slovar beltinskega prekmurskega govora*, drugo, popravljeno in dopol-

8 Sln. še *huncvot* (Glonar 1936), *huncvrt* (Štrekelj 1904: 35), kraško *ȳunct* (Štrekelj 1887), črnovrško *ȳuncvot* ‘malopridnež’ (Tominec 1964), koroško *hūncvot* ‘psovka malopridnežu’ (Šašel 1957), prekmursko *hūncvut* ‘navihaneč’ (Novak 1996), *hūncut* ‘goljuf, navihaneč, hudir’ (Mukič 2005), prleško *ʹxu:ncvot* ‘falot, malopridnež’ (Rajh 2010). Zaradi madž. *huncut* ‘podlež, nizkotnež, baraba’, ‘zvit človek, prebrisanec’ (EWU: 588) je na slovenskem obmejnem območju z Mađžarsko možno, da je bila beseda v slovenščino izposojena iz madž. predloge.

9 Striedter-Temps 1963: 137; Machek 1968: 191; Skok: I, 694; Bezljaj ESSJ: I, 206; Sławski SEJP: I, 436sl.; SESS: 213.

10 Za opozorilo na to narečno predložno skladenjsko rabo se zahvaljujem dr. Petru Weissu.

11 Za konzultacijo pri dobesednem prevodu skladenjske zveze *až* + samostalnik v imenovalniku ednine se zahvaljujem dr. Andreju Rozmanu.

njeno izdajo priredil in uredil Vilko Novak, Murska Sobota: Pomurska založba, 1996.

Rajh 2010 = Bernard Rajh, *Gúcati po antùjoško: gradivo za narečni slovar severozahodnoprleškega govora*, Maribor: Mednarodna založba Oddelka za slovanske jezike in književnosti, Filozofska fakulteta, 2010 (Zora 73).

SESS = Lubor Králik, *Stručný etymologický slovník slovenčiny*, Bratislava: Veda, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 2015.

Skok = Petar Skok, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika I–IV*, Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, 1971–1974.

Sławski SEJP = Franciszek Sławski, *Słownik etymologiczny języka polskiego 1–5: A–L*, Kraków: Nakładem Towarzystwa miłośników języka polskiego, 1952–1982.

SSKJ = *Slovar slovenskega knjižnega jezika I–V*, Ljubljana: Državna založba Slovenije, 1970–1991.

Striedter-Temps 1963 = Hildegard Striedter-Temps, *Deutsche Lehnwörter im Slovenischen*, Wiesbaden: Otto Harrassowitz, 1963.

Šašel 1957 = Josip Šašel, *Rožanski narečni besednjak*, rokopis iz leta 1957, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU v Ljubljani.

Štrekelj 1887 = Karl Štrekelj, *Morphologie des Görzer Mittelkarstialektes mit besonderer Berücksichtigung der Betonungsverhältnisse*, Wien: In Commission bei Carl Gerold's Sohn, 1887.

Štrekelj 1904 = Karl Štrekelj, *Zur slavischen Lehnwörterkunde*, Wien: In Kommission bei Carl Gerold's Sohn, 1904.

Tominec 1964 = Ivan Tominec, *Črnovrški dialekt: kratka monografija in slovar*, Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 1964 (Dela drugega razreda SAZU 20).

Weiss 1998 = Peter Weiss, *Slovar govorov Zadrečke doline med Gornjim Gradom in Nazarjami: poskusni zvezek (A–H)*, Ljubljana: Založba ZRC, 1998 (Slovarji).